

بنیاد برکت
سازمان ملی توسعه و آموزش نیروی انسانی

خلاصه آمار

آیین نامه سرمایه‌گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی

کمیته تحقیق و توسعه

مقام معظم رهبری «مدظله العالی»:

«من در ذهنم حل مشکلات محرومین بوده است. مثلاً مشکلات ۱۰۰۰ روستا را کاملاً حل کنید. چقدر خوب است ۱۰۰۰ نقطه آباد شود و یا ۱۰۰۰ مدرسه در کشور ساخته شود.»

آیین نامه سرمایه گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی (آسمان)

کمیته تحقیق و توسعه بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) در چارچوب چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۴۰۴ و در راستای اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به‌ویژه با تأکید بر اصول مشارکت مردم و مردمی کردن اقتصاد، بهره‌ور ساختن منابع، استفاده از فناوری‌های نوین، توجه به مزیت‌ها و ویژگی‌های جغرافیایی مناطق مختلف، جایگزین سازی واردات با تولید ملی و نیز افزایش صادرات، الگویی تحت عنوان «آیین نامه سرمایه گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی - آسمان» را تدوین نموده است. این الگو تحت رویکرد جهادی، مولد و فرصت‌ساز، در چارچوب معیشت پایدار و مبتنی بر راهبردهای توانمندسازی اجتماعی - اقتصادی جوامع محلی و ایجاد کسب و کارهای پایدار مبتنی بر مزیت‌های منطقه‌ای طراحی شده است و به دنبال ترویج فرهنگ اسلامی و ارزش‌های دینی در جامعه، رشد فراگیر و پیشرفت مناطق محروم و روستایی است.

«آسمان» راهی برای ایجاد پیوند میان سرمایه‌های انسانی، اجتماعی و اقتصادی در یک جامعه با در نظر گرفتن تمام فرصت‌ها و محدودیت‌های دنیای واقعی است و میان توانمندی جامعه و محیط کسب و کار، پلی از جنس مشارکت، توسعه اجتماعی و اقتصادی می‌زند و زمینه تقویت چرخه عرضه و تقاضا را به‌عنوان زیربنای درآمدزایی و اشتغال در سطحی نظیر یک شهرستان فراهم می‌آورد. استقرار الگوی «آسمان» مبنای فعالیت‌های اجرایی مربوط به توانمندسازی و ارتقاء مهارت‌های انسانی و اجتماعی اعضای جامعه محلی، ترویج سبک زندگی اسلامی ایرانی، ساخت جامعه اخلاق‌مدار و دینی با شکل‌دهی به گروه‌های محلی پیشرفت و همچنین احیای کسب و کارهای خانگی و خرد از طریق ایجاد صندوق‌های کسب و کار، استقرار زنجیره‌های تأمین و افزایش سطح خود اتکایی مردم در مناطق هدف است. در این آیین نامه، به پنج وجه سرمایه‌ای معیشت پایدار (سرمایه انسانی، سرمایه اجتماعی، سرمایه طبیعی، سرمایه فیزیکی، سرمایه اقتصادی) به‌صورت توأمان، ذیل الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت توجه می‌شود.

بی‌تردید نتیجه این اقدام مشارکتی و هم‌افزایی در چارچوب پیش‌بینی شده، ارتقای پایدار سطح معیشتی جامعه محلی و طی مسیر پیشرفت خواهد بود و با نظر به تأکیدی که بر نقش انسان در این الگو می‌شود و نیز نوع برنامه‌ریزی که با محوریت آنان انجام می‌پذیرد، مردم خود وارد عرصه درآمدزایی، رشد، تعالی و پیشرفت شده و راه حل‌های رهایی از چرخه فقر و محرومیت را شناسایی و اجرا می‌نمایند.

این الگو در قالب کتابی با عنوان «آیین نامه سرمایه گذاری مردمی و اشتغال نیروی انسانی - آسمان» منتشر شده است که به‌منظور اجرای صحیح آیین نامه، مطالعه کامل کتاب، توصیه می‌شود.

اهداف طرح آسمان

- پیشرفت جامع و پایدار مناطق هدف
- توسعه اشتغال متناسب با ظرفیت‌های محلی
- توان‌افزایی ساکنین مناطق هدف از ابعاد اجتماعی و اقتصادی
- افزایش سطح درآمد ساکنین مناطق هدف به‌ویژه روستاییان
- ارتقای سطح فرهنگ اسلامی ایرانی مبتنی بر ارزش‌های دینی در جوامع محلی
- افزایش سطح خوداتکایی ساکنین مناطق هدف
- افزایش مشارکت و مسئولیت‌پذیری در طی مسیر پیشرفت مناطق هدف

راهبردهای اصلی

- تمرکز بر توانمندسازی اقتصادی - اجتماعی
- تمرکز بر سبک زندگی اسلامی ایرانی
- بهره‌گیری از رویکرد مشارکتی و جلب مشارکت و مسئولیت‌پذیری جامعه محلی
- تمرکز بر فرهنگ جهادی و جلب همکاری تمام متعاملین تصمیم‌گیر و ذی‌نفع
- تمرکز بر دینداری و اخلاق‌مداری اعضای جامعه محلی
- تمرکز بر مزیت‌های نسبی شهرستان (با قابلیت بهره‌مندی اکثریت)
- ترویج کارآفرینی اجتماعی
- کمک به استقرار و توسعه چرخه مالی در روستاها فارغ از اندازه سود
- گسترش ارتباط پویا میان تمامی سطوح یک جامعه اعم از افراد، گروه‌ها، روستاها (مناطق هدف)، شهرستان‌ها و استان‌های هدف

جامعه هدف

مناطق روستایی و محروم کشور

ویژگی‌های اعضای جامعه هدف منتخب

به‌طور کلی از آنجاییکه نقطه تمرکز طرح آسمان بر مردم و در قالب فعالیت‌های گروهی آنان است؛ گروه‌ها نقش محرک پیشرفت را در جامعه هدف برعهده دارند. بنابراین اعضای گروه‌ها به گونه‌ای باید انتخاب و گرد هم آیند که بتوانند نقش پیش‌بینی شده را ایفا نمایند.

اهم ویژگی‌های اعضای جامعه هدف منتخب

- جوانان و افراد متعهد و انقلابی که توانایی آموزش و کار دارند.
- افرادی که توانایی انجام فعالیت‌های درآمدزا مطابق با ویژگی‌های منطقه هدف دارند.
- افرادی که به‌صورت نسبی درآمدزایی داشته اما قادر به اخذ وام از نظام بانکی نیستند.
- افرادی که توانایی کار و فعالیت دارند اما به دلیل محدودیت‌های مختلف در گروه اقشار آسیب‌پذیر و یا در معرض آسیب قرار گرفته‌اند.

مراحل اصلی

طرح آسمان از طریق انجام هفت اقدام به‌هم پیوسته، اجرا می‌شود.

۱. استقرار نظام مدیریتی اجرای طرح و همراه‌سازی ذی‌نفعان

- استقرار نظام مدیریتی و انتخاب عوامل اجرایی به منظور راهبری اجرای طرح آسمان
- برگزاری جلسات تبیینی و هماهنگی با مقامات و مسئولین مربوط در سطوح مختلف
  - جلب همکاری مقامات اجرایی، تصمیم‌گیر و ذی‌نفع (امام جمعه، فرماندار، رؤسای ادارات و امامان جماعت و ...)
  - در سطح شهرستان و منطقه هدف، توسط نماینده بنیاد در شهرستان و یا مجریان و تسهیلگران اجرای طرح در سایر سطوح و همچنین تسهیل برقراری ارتباط با آنان، از اقدامات پیش‌برنده اجرای طرح است.
- تهیه شناسنامه مناطق هدف، به‌منظور استقرار شبکه پایدار پیشرفت (پیوست شماره ۳)
- تهیه برنامه اجرایی پس از شناخت عمیق شهرستان (پیوست شماره ۱)

۲. شناخت و آماده‌سازی محیط و تشکیل گروه‌های پیشرفت جامعه محلی

- توصیف طرح در مناطق هدف، برقراری ارتباط با جامعه محلی و تشکیل گروه غیررسمی با همکاری امام جماعت، دهیار و سایر معتمدین روستا / منطقه هدف
- تدوین سند توصیف محیط از طریق ارزیابی دارایی‌های پنجگانه سرمایه‌ای با همکاری اعضای گروه غیررسمی (پیوست شماره ۴)
- مجری و تسهیلگر موظفند مجموعه اسناد رسمی و اطلاعات منتشر شده، ناظر بر توسعه منطقه هدف را جمع‌آوری و در تدوین سند توصیف محیط مورد استفاده قرار دهند و در صورت مشاهده عدم انطباق برخی از ارقام اطلاعاتی، با ذکر منبع و دلیل، موارد را به بنیاد برکت اعلام نمایند.
- مجری و تسهیلگر موظفند با استفاده از فنون جمع‌آوری داده و تحلیل، زمینه بهره‌گیری از دانش و شناخت تجربی و تاریخی اعضای گروه غیررسمی نسبت به جامعه محلی را به منظور تهیه سند معتبر توصیف محیطی فراهم آورند.
- معرفی ظرفیت‌های توسعه کسب و کار هر روستا / منطقه هدف (پیوست شماره ۵)
- شناسایی و تشکیل دو یا سه گروه پیشرفت در هر روستا / منطقه هدف (پیوست‌های شماره ۶ و ۷) با توجه به موارد زیر:
  - اعضای هر گروه باید همگی خانم یا آقا باشند.
  - عضویت افراد یک خانواده در گروه‌های مختلف و یا یک گروه، بلامانع است.
  - یک نفر نمی‌تواند در چند گروه، عضو شود.
  - گروه غیررسمی تشکیل شده، پس از انجام امور مربوط، ماهیت عملکردی خود را از دست می‌دهد و اعضای آن گروه می‌توانند بدون هیچ‌گونه امتیازی در هر یک از گروه‌های پیشرفت عضو شوند.
- وظایف گروه در دو سطح دسته‌بندی می‌شود:
  - سطح اول: ارتقای سطح توانمندی‌های انسانی، اجتماعی و مالی اعضای گروه با رعایت الزامات زیست‌محیطی منطقه که اهم آن در ماده ۲۳ آیین‌نامه درج شده است.
  - سطح دوم: اقدام برای توسعه محل / روستا و مشارکت گسترده برای ارتقای معیشت در سطح جامعه محلی و پیشرفت جامعه بر اساس مجموعه مفاهیم، موضوعات و موارد مندرج در کتاب آسمان
- انتخاب رئیس و دبیر گروه

● تنظیم آیین‌نامه داخلی گروه توسط اعضا

- مجری و تسهیلگر موظفند اعضا گروه را در تنظیم آیین‌نامه همراهی نمایند؛ اما این همراهی به معنی دیکته نمودن آیین‌نامه نیست و اعضا خود باید با هدایت و زمینه‌سازی مجری و تسهیلگر نسبت به تدوین آن اقدام نمایند.
- مجری و تسهیلگر در صورت نیاز باید روش تنظیم آیین‌نامه و نکات مهم آن را به گروه آموزش دهند.
- آیین‌نامه‌ای به‌عنوان نمونه توسط بنیاد برکت تهیه شده است که پیشنهاد می‌شود به‌عنوان چارچوب عمومی، مورد توجه و استفاده قرار گیرد.
- تشکیل جلسات و اداره گروه (پیوست‌های شماره ۸ و ۹)
  - در ماه‌های ابتدایی تشکیل گروه ممکن است موارد زیر پیش بیاید:
    - برخی از افرادی که اعلام عضویت کرده‌اند از گروه خارج شوند و افراد جدیدی به عضویت گروه در آیند.
    - یادگیری اعضا در رابطه با این که چه مباحثی را باید در گروه بیان نمایند و یا چگونه باید در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت کنند؛ به‌کندی انجام پذیرد.
  - اعضای گروه، اهمیت، رسمیت‌دادن به جلسات، مستندسازی و پایبندی به تصمیمات را به مرور زمان درک نمایند.
- صورت‌جلسات توسط دبیر گروه و با راهنمایی رئیس گروه در هر جلسه تنظیم (پیوست شماره ۹ آسمان) و در پایان جلسه، توسط تمامی اعضا، امضاء می‌شود. دبیر جلسه موظف است هر تصمیمی که در گروه اتخاذ گردید را بلافاصله در فرم صورت‌جلسه ثبت نماید و همچنین موظف است صورت‌جلسات را در قالب یک مجموعه منظم و منسجم، ساماندهی کند و در صورت درخواست اعضا برای مشاهده و یا رجوع به موضوعی خاص، در اختیار آنان قرار دهد.
- اعضا نمی‌توانند بدون حضور در جلسات، صورت‌جلسات را امضاء نمایند. در صورت ضرورت ترک جلسه توسط یک یا چند عضو، تصمیمات متخذه تا زمان حضور هر فرد باید به امضاء وی برسد.
- اگر تصمیمی تاریخ شروع یا تاریخ اتمام مشخصی دارد باید در صورت جلسه درج شود و در تنظیم صورت‌جلسات باید فضائی برای درج نتیجه اجرای تصمیمات متخذه در نظر گرفته شود تا در زمان سررسید، انجام و یا عدم انجام و نیز دستاوردها و موانع اجرایی ثبت شود.
- یکی از موضوعات حائز اهمیت در این آیین‌نامه، توانمندسازی مردم به‌منظور همراهی آنان با فرآیند توسعه و نیز بهره‌گیری از نتایج افزایش درآمد‌ها است و گروه‌های پیشرفت که به‌صورت

خودگردان و داوطلبانه تشکیل می‌شوند در ارتباطی دوسویه به تکمیل توانایی‌های اعضای خود در مواجهه با چالش‌های ناشی از فقر، طی مسیر توسعه و حتی توسعه‌یافتگی می‌پردازند.

در این آیین‌نامه، گروه‌ها به‌عنوان مراکز محرک پیشرفت، وظیفه یکپارچه‌سازی اقدامات، مدیریت رشد همه جانبه‌ی اعضا و راهبری مسیر ارتقای سطح رفاه جامعه هدف را برعهده دارند. تأکید بر مقوله درآمذزایی، آموزش، پشتیبانی و حمایت از انجام فعالیت‌های درآمدزای نقطه عطفی برای فقرا و خروج آنان از چرخه فقر در نظر گرفته می‌شود. بنابراین انتظار می‌رود به‌واسطه کسب درآمد، در کنار رشد فردی و درک نقش اجتماعی، توانمندی لازم در برآورده ساختن سایر نیازهای فردی و اجتماعی و نیز ارتقای سطح معیشت در مقیاس‌های مربوط فراهم آید.

۳. ظرفیت‌سازی، ارتقای سطح توانمندی‌های فردی، اجتماعی و فعالیت‌های گروهی

- آموزش و ترویج فرهنگ و رفتار مطلوب اسلامی و ترویج ارزش‌های دینی نظیر آموزش فعالیت گروهی، اخلاق‌مداری اسلامی، نحوه همکاری به‌منظور تأمین منافع جمعی، تصمیم‌گیری مشارکتی، سبک زندگی اسلامی ایرانی و ... متناسب با سطح هر گروه
- نیازسنجی و آموزش نیازهای مهارتی بنابه درخواست هر گروه و برای هریک از اعضا
- سنجش میزان آمادگی هریک از اعضا برای ایجاد یا توسعه یک کسب و کار (ارزیابی سریع) مطابق با (پیوست شماره ۱۰)

۴. ظرفیت‌سازی و ارتقای سطح توانمندی‌های اقتصادی گروه‌ها (با محوریت کسب و کارهای خانگی و کوچک)

● تشکیل صندوق‌های «پشتیبان کسب و کار» بامدیریت درون گروهی برای پشتیبانی و رفع نیازهای معطوف به هر کسب و کار و احتیاجات شخصی اعضا مطابق با ضوابط تعیین شده در آیین‌نامه داخلی گروه و در چارچوب طرح آسمان

○ منظور از تشکیل صندوق، بازگشایی حساب سپرده مشترک نزد یکی از بانک‌های رسمی کشور با اولویت معرفی بانک از طرف بنیاد برکت است. این حساب با عنوان گروه و با رعایت شرایط افتتاح حساب مشترک توسط رئیس و دبیر گروه، باز می‌شود. برداشت از این حساب، متفقاً خواهد بود.

● سپرده‌گذاری کلیه وجوه واریزی در صندوق «پشتیبان کسب و کار» (براساس پیوست شماره ۱۲)

- کارکرد این حساب، نگهداری پس‌انداز اعضا متناسب با قواعد مندرج در این آیین‌نامه بوده و اعطای تسهیلات/ وام نیز متناسب با قواعد مندرج در آسمان و بر مبنای وجوه پس‌انداز شده در این حساب، انجام می‌پذیرد.

○ هر یک از اعضا موظف به پرداخت مبلغی به‌عنوان حق عضویت اولیه (ورودی) و پرداخت مبلغی به‌صورت نوبه‌ای (جلسه‌ای) می‌باشند. مبالغ در آیین‌نامه گروه و با توافق اکثریت اعضا گروه (نصف بعلاوه یک) تعیین می‌شود.

○ افزایش مبلغ حق عضویت نوبه‌ای با تأیید اکثریت اعضا (نصف بعلاوه یک) حداقل پس از شش ماه از زمان تشکیل حساب ممکن است.

○ افزایش مبلغ حق عضویت اولیه (ورودی) نیز سالی یکبار و با موافقت اکثریت اعضا (نصف بعلاوه یک) امکان‌پذیر است. از آنجا که هر فرد فقط یکبار، این مبلغ را پرداخت می‌نماید؛ اعضا جدید به‌مأخذ حق عضویتی که برای آن سال تعیین شده است، اقدام می‌نمایند.

○ هزینه‌های اداری گروه از محل سود سپرده صندوق (بند ۱۰ ماده ۱۳ آسمان) انجام می‌گیرد و در تمامی اعضا خود را موظف به مشارکت برای کاهش هزینه‌های اداری گروه می‌دانند.

● ارزیابی انسجام و عملکرد گروه‌ها (حداقل سه ماه پس از تشکیل گروه و استقرار صندوق پشتیبان کسب و کار، براساس پیوست شماره ۱۴)

○ اعضای گروه موظف به اقدام برای جذب و افزایش منابع پس‌اندازی صندوق خود هستند و بنیاد برکت به هیچ وجه، تعهدی معین در افزایش منابع و یا حمایت مالی مستمر از صندوق گروه و اعطای تسهیلات را ندارد.

- مجری و تسهیلگر موظف به تبیین نقش گروه و کمک به اعضاء در طی مسیر توان‌افزایی، استقلال و نیز ایفای نقش محرک برای پیشرفت جامعه محلی هستند.
- جذب و افزایش منابع صندوق

۵. تسهیل فرآیند تأمین مالی گروه‌ها با هدف اشتغال‌زایی و بهبود وضعیت کسب و کار

- حمایت و راهنمایی اعضای گروه‌ها در تعریف درست طرح‌های کسب و کار (پیوست شماره ۱۱) و هدایت آنان به منظور شکل‌گیری زنجیره‌های تأمین کسب و کار روستایی (محلی/ منطقه‌ای) و استفاده از ظرفیت‌ها در تولید کالاها و خدمات مکمل و جایگزین
- حمایت و تعیین اعتبار مالی برای هر گروه با توجه به نتایج ارزیابی انسجام و عملکرد گروه‌ها و ماهیت طرح‌های کسب و کار تعریف شده
- تعیین سهمیه تجمیعی هر گروه و تعیین ظرفیت تسهیلات قرض الحسنه قابل اعطا به هر گروه
- اعطای تسهیلات قرض الحسنه به اعضای منتخب هر گروه، از طریق بانک عامل با رعایت ضوابط (پیوست شماره ۱۳)

- در صندوق‌های پشتیبان کسب و کار، سه نوع تسهیلات قرض الحسنه تعریف می‌شود.
  - الف. تسهیلات متوسط: برای ایجاد یا توسعه کسب و کارها با حمایت بنیاد برکت
  - ب. تسهیلات خرد کسب و کاری: برای رفع نیازهای جزئی اعضای گروه‌ها در حوزه کسب و کار
  - ج. تسهیلات کارگشایی: برای رفع نیازهای اساسی و شخصی اعضای گروه‌ها
- بنیاد برکت، در زمینه تأمین مالی، در صورت وجود منابع، تنها در بخش اعطای تسهیلات/ وام متوسط، از گروه و اعضاء آن حمایت می‌نماید و میزان حمایت، نسبتی از منابع پس‌انداز شده توسط اعضاء است.
- مجری و تسهیلگر وظیفه تبیین نقش بنیاد برکت در اجرای آیین‌نامه، مسئولیت اعضاء در تأمین منابع و رفع ابهامات ناشی از پیش‌فرض‌های ذهنی و یا تجربه عمومی اعضاء از کارکرد سایر صندوق‌ها را برعهده دارند.
- منابع لازم برای اعطای تسهیلات ردیف‌های ب و ج، صرفاً از محل منابع صندوق و مبتنی بر وجوه پس‌اندازی گروه، تأمین می‌شود.

● در این آیین‌نامه بر اساس مبانی نظریه شبکه‌ها، گام‌های اجرایی به‌گونه‌ای تنظیم شده‌اند تا هر روستا و هر شهرستان به مثابه یک عامل «گره» و کنشگر از شبکه، به‌واسطه یک «طرح راهبردی» با سایر روستاها و شهرستان‌ها، پیوندی مؤثر برقرار نماید. صحت و کیفیت این «طرح راهبردی» تضمینی برای پایداری کسب و کارها و نیز فعالیت‌های توسعه‌ای در تمامی سطوح به شمار می‌آید و زمینه ارتقاء سطح معیشت پایدار را به‌صورت یکپارچه فراهم می‌آورد.

منظور از شبکه زنجیره تأمین روستایی (محلی)، گروهی از کسب و کارهای مستقل در سطوح متفاوت (غالباً خانگی، کوچک و متوسط) است که در نقاط جغرافیایی پراکنده، به گونه‌ای در ارتباط با یکدیگر قرار می‌گیرند تا به‌واسطه اهداف مشترک در طراحی، تولید و ارائه محصولات و خدمات با کیفیت مناسب، زمینه بروز هم‌راستایی راهبردی را فراهم آورند. کسب و کارهای واقع در هر شبکه، نقش خود را در راستای تکمیل شبکه و ارتقای کارکرد آن، تعریف و تنظیم می‌نمایند. بدین ترتیب، تعامل میان عناصر شبکه، موجب هم‌افزایی و ایجاد ارزش افزوده شده و هر شبکه با شبکه‌های مشابه خود رقابت می‌نماید.

در این آیین‌نامه باور بر آن است که شکستن چرخه فقر، صرفاً بر پایه توزیع منابع مالی و در شکلی نازل‌تر از طریق اعطای وام و راه‌اندازی یک کسب‌وکار در فضایی منحصر و دور از همکاری و رقابت، انجام نمی‌پذیرد. بلکه نقشه (شبکه) راهبردی کسب‌وکار و جایگاه هر کسب‌وکار در شبکه و کیفیت طراحی و استقرار زنجیره‌های تأمین، اهمیتی حیاتی دارد که بی‌توجهی به آن، صرفاً منجر به افزایش تعهدات مالی فقرا و قراردادن آنان در فقری گسترده‌تر از سطح پیشین خود، می‌شود.

○ یکی از وظایف اصلی مجریان و تسهیلگران، برنامه‌ریزی، زمینه‌سازی و تسهیلگری به‌منظور اجرای این مهم است.

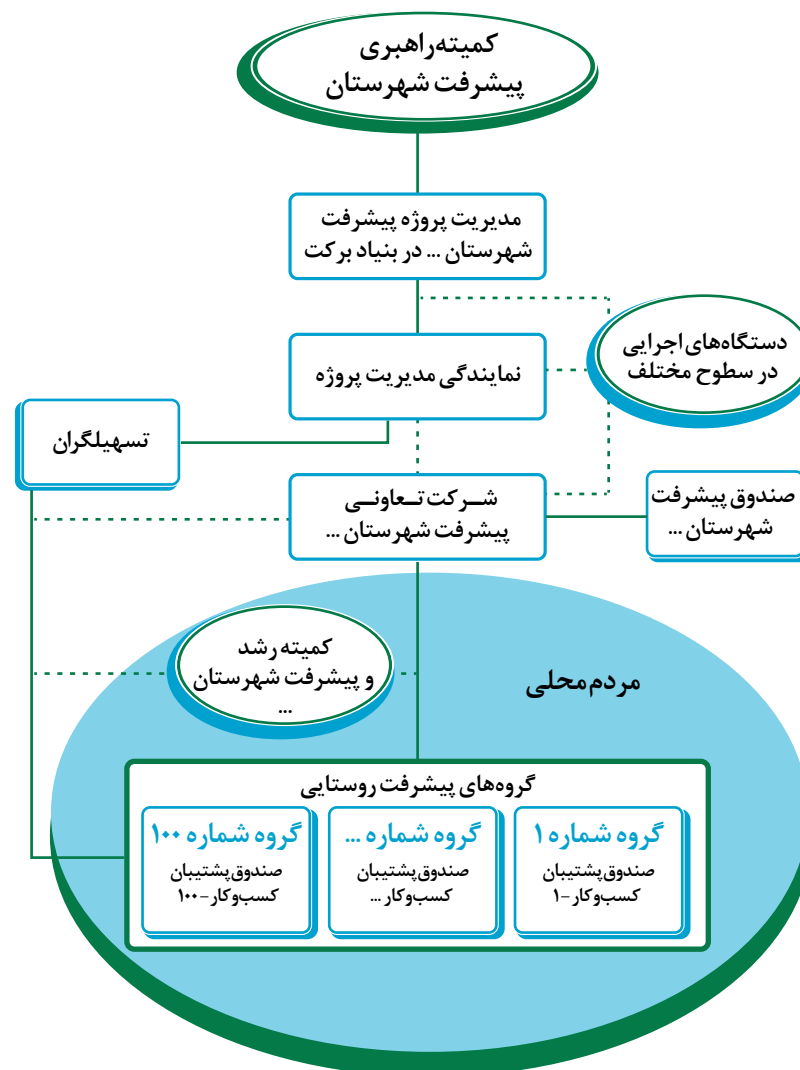
۶. ایجاد و توسعه کسب و کارهای متوسط

- ایجاد شرکت تعاونی پیشرفت شهرستان، متشکل از اعضای گروه‌های پیشرفت روستایی به‌منظور انجام ۲ اقدام اصلی:
- الف. شناسایی و برنامه‌ریزی برای ایجاد واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدماتی
- ب. پشتیبانی از کسب و کارهای خانگی و کوچک گروه‌ها
- شناسایی فرصت‌های ممکن برای پایدارسازی کسب و کارهای خانگی و کوچک گروه‌ها از طریق ایجاد شبکه و خوشه‌های مرتبط

۷. پایدارسازی و توسعه فعالیت‌ها

- تشکیل کمیته رشد و پیشرفت شهرستان با عضویت رؤسای گروه‌ها و سایر افراد فعال و علاقه‌مند
- مستندسازی فرآیندهای انجام کار و تاریخچه پیشرفت منطقه هدف بر مبنای اجرای طرح آسمان
- بررسی عملکرد گروه‌ها و انتخاب گروه‌های برتر در سطوح مختلف
- نظارت عملیاتی مستمر و سنجش اثرات ناشی از اجرای طرح آسمان
- نظارت عالی بر صحت اجرای آیین‌نامه

| www.barakatfoundation.com |

بنیاد برکت
سازمانی برای رفاه و خدمت

کمیته تحقیق و توسعه